הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שלז

עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת: **ד** * כָּל (י) שִׁלשָׁה יָמִים (יא) הָרִאשׁוֹנִים (יב) אֲפִלּוּ אָמְרָה אֵינָהּ צְרִיכָה (ז) (יג) מְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת. (יד) מִשְּׁלשָׁה וְעַד שִׁבְעָה, אָמְרָה אֵינָהּ צְרִיכָה אֵין מְחַלְּלִין. (טו) מִכָּאן וְאֵילָךְ אֲפִלּוּ אָמְרָה צְרִיכָה אֵינָהּ צְרִיכָה אֵין מְחַלְּלִין עָלֶיהָ, אֶלָּא הֲרֵי הִיא עַד שִׁלשִׁים יוֹם (טז) כְּחוֹלָה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה: **ה** (*) ח הַיּוֹשֶׁבֶת עַל הַמִּשְׁבֵּר (ח) וּמֻתָּה, מְבִיאִין סַכִּין בְּשַׁבָּת (יז) אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים, וְקוֹרְעִים בִּטְנָהּ וּמוֹצִיאִין הַוָּלָד (יח) שֶׁמָּא יִמָּצֵא חַי. הַגָּה: וּמַה שֶּׁאֵין נוֹהֲגִין עַכְשָׁו כֵּן אֲפִלּוּ בְּחֹל, (יט) מִשּׁוּם דְּאֵין בְּקִיאִין בְּמִיתַת הָאֵם בְּקֶרוּב כָּל כָּךְ שֶׁאֲפָשָׁר לַוָּלָד לִחְיוֹת (איסור והיתר (כלל נט דין יח)): ו טעוֹשִׂין (כ) מְדוּרָה לַיּוֹלֶדֶת (כא) * כָּל שִׁלשִׁים (ט) יוֹם,

ז שם בשפת.
ח ערוכין ד' (ע"א) וכתבם הרמב"ם בפרק (י"ב) [ב'] מהלכות שבת (הט"ו).
ט שבת קכ"ט (ע"א).

בֵּאוּר הַיּוֹסֵב

ד (י) מְחַלְּלִין. וְאִם חָכְמָה וְרוֹפֵא אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, שׁוֹמְעִין לָהֶם, שֶׁהַרְבֵּה יוֹלְדוֹת שֶׁאֵין עוֹשִׂין לָהֶן חַמִּין בְּכָל יוֹם, וְכֵן נוֹהֲגִים עַכְשָׁו שֶׁאוֹכְלִין חַמִּין שֶׁל אֶתְמוֹל, בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו בשם הרמב"ן כתבהו), מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח). וְאִם חֲבֵרוֹתֶיהָ אוֹמְרוֹת שֶׁצְּרִיכָה וְלֹא"כ חָכְמָה וְרוֹפֵא, אֲפִלּוּ אוֹכֶלֶת מֵאֲכַל בְּנֵי אָדָם, אֶמְרִינַן שֶׁאֵינָהּ מַרְגֶּשֶׁת לְשַׁעְתָּהּ וְאֵם תֹּאכַל צוֹנֵן תִּסְתַּכֵּן, רַשְׁבָּ"א (בתשובה ח"ז סי' שמג), מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **ה** (מ) וּמֻתָּה. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגה"ט): **ו** (ט) יוֹם. דְּכָל שְׁלשִׁים יוֹם יֵשׁ סַכָּנָה לִחְיֹה בְּצִנָּה. וְאִם אִי אֶפְשָׁר עַל יְדֵי אֵינוּ יְהוּדִי עוֹשִׂים עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כַּיָּדוּעַ דְּאִיכָּא סַכָּנָה בְּדָבָר:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ה [בשו"ע] הַיּוֹשֶׁבֶת כו'. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּאִשֵּׁל אַבְרָהָם בְּאֹשֶׁה שֶׁנֶּהֱרָגָה כו', הוּא מִדִּבְרֵי הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א' סִימָן י"ג, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

ד (י) שְׁלשָׁה יָמִים. וְלֹא חָשְׁבִינַן מֵעֵת לְעֵת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סִימָן תרי"ז לְגַבֵּי יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְעַל כֵּן אִם הוֹלִידָה בְּיוֹם רְבִיעִי קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שׁוּב אָסוּר לְחַלֵּל עָלֶיהָ שַׁבָּת אִם לֹא אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי, כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ז). וְעַיֵּן בְּסִימָן תרי"ז (ס"ד) שֶׁמְּגַמְגֵּם הַגְּרַ"א מְאֹד שָׁם, וְכָתַב דְּמִלְּשׁוֹן הָרַא"ש בְּפֶרֶק מְרֻבָּה (ב"ק פ"ז סי' טו) מַשְׁמַע שֶׁסּוֹבֵר כֵּן בִּפְשִׁיטוּת דְּכַתָּנַת הַגְּמָרָא הוּא מֵעֵת לְעֵת, וְלֹא רַק לְתִרוּצֵי לְדִבְרֵי בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (הלכות מילה) קָאָתֵי. וְכֵן מוּכָח כְּדִבְרֵי הַגְּרַ"א בְּהָדְיָא בְּתִשׁוּבַת הָרַא"ש כְּלָל כ"ו סִימָן ג' שֶׁסּוֹבֵר כֵּן בִּפְשִׁיטוּת עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א בְּפֶרֶק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּמִילָה (חידושי הר"ן קל: ד"ה אבל). וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו) שֶׁכָּתַב דְּמִדִּבְרֵי הָאִסּוּר וְהֶתֵּר (כלל נט דין ב) גַּם כֵּן מַשְׁמַע דְּבָעִינַן שִׁלשָׁה יָמִים שְׁלֵמִים וְהַיְנוּ מֵעֵת לְעֵת. אַחַר בְּדִי מְצָאתִי בְּסִפְרֵי נְזִר יִשְׂרָאֵל (סי' לא ס"ח אות יז) שֶׁגַּם כֵּן כָּתַב כְּדִבָּרֵינוּ. בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת בֵּית אֶפְרַיִם (חלק יו"ד סי' טז) וְנִמְצָא לְפִי זֶה דְּבֵין לְעִנְיַן מְלָאכֶת שַׁבָּת וּבֵין לְעִנְיַן יוֹם הַכִּפּוּרִים, עַד שְׁלשָׁה מֵעֵת לְעֵת חָשְׁבִינַן לָהּ לְמִסָּפְנָת דְּמַתָּר אֲפִלּוּ לֹא אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי, וּמִשְּׁלשָׁה עַד שִׁבְעָה מֵעֵת לְעֵת כְּשֶׁאָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי. וְנִרְאֶה דְּלְעִנְיַן יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּוַדַּאי יֵשׁ לְצַדֵּד לְהָקֵל דִּסְפֵק נְפָשׁוֹת הוּא, א) וַאֲפִלּוּ לְעִנְיַן שַׁבָּת גַּם כֵּן אִם לֹא נִזְדַּמֵּן לוֹ אָז עוֹבֵד גִּלּוּלִים לַעֲשׂוֹת עַל יָדוֹ, שָׁרֵי עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל: (יא) הָרִאשׁוֹנִים. מִגְּמַר לָהּ [לָחֶם מִשְׁנָה (פ"ב ה"י"ג)], וְעַיֵּן בְּאוֹר הֲלָכָה (ד"ה כל שלשה): (יב) אֲפִלּוּ אָמְרָה אֵינָהּ צְרִיכָה. וְהֵם (מ) דְּבָרִים שֶׁחֲבֵרוֹתֶיהָ אוֹמְרוֹת שֶׁדָּבָר זֶה עוֹשִׂים לְחַיָּה וְכָל חַיָּה צְרִיכָה לְכָךְ, וְאֵין כָּאן רוֹפֵא אוֹ מְיַלֶּדֶת חָכְמָה לִרְאוֹת אִם הַחַיָּה הַזֹּאת צְרִיכָה לָכָךְ: (יג) מְחַלְּלִין. דְּכֵינָן דְּכָל הַיּוֹלְדוֹת צְרִיכוֹת לָכָךְ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִין עַל זוֹ וְאָפְשָׁר דְּיכוֹלָה לְהַמְתִּין עַד עֶרֶב, מְחַלְּלִים מִפְּקָקָא וְאֵין שׁוֹמְעִין לָהּ דְּדִילְמָא חָלְשַׁת הַדַּעַת נָקְטָא לָהּ שֶׁמְּמָאֶסֶת כָּל הָאֲכָלִין, אוֹ שֶׁאֵינָהּ מַרְגִּישָׁה לִשְׁעָתָהּ [הָרַמְבַּ"ן (שער המיחוש ענין הסכנה)]. וְזֶה לְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א (בתשובה ח"ז סי' שמג) עַל יוֹלֶדֶת תּוֹךְ שִׁלשָׁה שֶׁאוֹכֶלֶת מַאֲכַל בְּנֵי אָדָם, וְאוֹמֶרֶת שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה שֶׁיְּכַשְּׁלוּ עֲבוּרָהּ בְּשַׁבָּת, וְהַשִּׁיב דִּכְמִסָּפְנָת אָנוּ חוֹשְׁבִין לְיוֹלֶדֶת מִפְּנֵי שֶׁאֲבָרֶיהָ מִתְפָּרְקִין וּמְרֻסָּקֶת הִיא אֶלָּא שֶׁאֵינָהּ מַרְגֶּשֶׁת לְשַׁעְתָּהּ, וְאִם תֹּאכַל צוֹנֵן אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁאֵין הַמִּסָּפְנָת אוֹכֶלֶת] אוֹתָם יְבִיאוּהָ לִידֵי סַכָּנָה, וּלְפִיכָךְ כָּל שֶׁאֵין לָהּ דְּבָרִים הַמַּזִּיקִים וּמַאֲכָלִים הַבְּרִיאִים מְחַלְּלִים עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם הֵיכָא דְּאִיכָּא חָכְמָה אוֹ רוֹפֵא וְאוֹמְרִים גַּם כֵּן שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה צָרִיךְ שׁוֹמְעִין לָהֶם, שֶׁהַרְבֵּה חַיּוֹת שֶׁאֵין עוֹשִׂין לָהֶם חַמִּין בְּכָל יוֹם. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ח) שֶׁעַכְשָׁיו נוֹהֲגוֹת הַיּוֹלְדוֹת שֶׁאוֹכְלוֹת חַמִּין שֶׁל אֶתְמוֹל בְּשַׁבָּת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּהַכֹּל לְפִי הַחוֹלָה: (יד) מִשְּׁלשָׁה וְעַד שִׁבְעָה אָמְרָה אֵינָהּ צְרִיכָה. לְפִי שֶׁאֵינָהּ בְּחֶזְקַת מְסֻכֶּנֶת לְאוֹתָן הַדְּבָרִים שֶׁרְגִילוֹת חֲבֵרוֹתֶיהָ לַעֲשׂוֹת לָהּ, וְעוֹד שֶׁיְּכוֹלָה לְהַמְתִּין, לְפִיכָךְ סוֹמְכִין עָלֶיהָ כְּשֶׁאוֹמֶרֶת אֵינִי צְרִיכָה. וְכָל זֶה כְּשֶׁאָמְרָה בְּפַרוּשׁ (ט) אֲבָל בִּסְתָמָא מְחַלְּלִין דְּמִכָּל מָקוֹם אֵיכָא חֲשַׁשׁ סַכָּנָה, (י) וְאִם אוֹמֵר רוֹפֵא אוֹ חָכְמָה שֶׁצְּרִיכָה פְּשִׁיטָא דִּמְחַלְּלִין אֲפִלּוּ הַחַיָּה אוֹמֶרֶת אֵינָהּ צְרִיכָה, אֲבָל אִם שְׁאָר חֲבֵרוֹתֶיהָ אוֹמְרוֹת שֶׁצְּרִיכָה (יא) אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶם לְהַכְחִישׁ אֶת הַחַיָּה. וְדַע עוֹד דְּאִם הַחַיָּה אוֹמֶרֶת צְרִיכָה אֲפִלּוּ מֵאָה רוֹפְאִים אוֹמְרִים אֵינָהּ צְרִיכָה, (יב) שׁוֹמְעִין לָהּ דְּלֵב יוֹדֵעַ מָרַת נַפְשׁוֹ' וּכְמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן תרי"ח (ס"א): (טו) מִכָּאן וְאֵילָךְ וְכו'. כֵּינָן שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים (יג) שֶׁאֵין לָהּ חֹלִי אַחֵר וְאַף הִיא אֵינָהּ אוֹמֶרֶת כֵּן, הַכֹּל בְּקִיאִים דְּמִשּׁוּם לָדָה אֵין לָהּ סַכָּנָה לְחֲמִשִּׁים וְלִשְׁאָר צָרְכֵי הַיּוֹלֶדֶת וּפְשִׁיטָא דִּיכוֹלָה לְהַמְתִּין עַד הָעֶרֶב [רַמְבַּ"ן בְּחִדּוּשָׁיו (קכט. ד"ה הא)]: (טז) כְּחוֹלָה שֶׁאֵין בּוֹ כו'. שֶׁאוֹמֵר לְעוֹבֵד גִּלּוּלִים וְעוֹשֶׂה [גְּמָרָא (קכט.)]. **ה** (יז) אֲפִלּוּ דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים. דְּבֹלֶא הָבֵאת סַכִּין אֵין רְבוּתָא, דְּלֵיכָּא בְּקִרְיַית בָּטֶן מֵתָה, דִּמְחַתֵּךְ בְּשָׂר בְּעָלְמָא הוּא וְלֵיכָּא מְשׁוּם חֲבוּרָה [גְּמָרָא (ערכין ז:)]: (יח) שֶׁמָּא יִמָּצֵא חַי. וְאַשְׁמוּעִינַן שֶׁאֲפִלּוּ סְפֵק פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ זֶה שֶׁלֹּא הָיָה עֲדַיִן בְּחֶזְקַת חַי לְעוֹלָם, אֲפִלּוּ הָכִי דּוֹחֶה שַׁבָּת [גְּמָרָא (שם)]: (יט) מְשׁוּם דְּאֵין וְכו'. וְשָׁמָּא רַק נִתְעַלְּפָה וְאִם יַחְתְּכוּהָ יְמִיתוּהָ, וּצְרִיכִין אָנוּ לְהַמְתִּין וְאַדְּהָכִי מֵית הַוָּלָד [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא)]: **ו** (כ) מְדוּרָה. וְהוּא הַדִּין בִּזְמַנֵּינוּ לְהָחֵם הַתַּנּוּר: (כא) כָּל שְׁלשִׁים. אִם יֵשׁ לָהּ צַעַר צְנָה, דִּסְבִירָא לֵיהּ דִּישׁ סַכָּנָה לְחַיָּה כָּל שְׁלשִׁים בְּצִנָּה,

בֵּאוּר הֲלָכָה

וְאֵילָךְ הֲלָכָה כִּבְתְרָאֵי. וְלִדִינָא נָקְטִינַן כְּהַשַּׁלְחָן עָרוּךְ:

ד * כָּל שְׁלשָׁה יָמִים. וּמֵאֵימָתַי חָשְׁבִינַן שְׁלשָׁה יָמִים, מִכְּתַב הַלְּחֶם מִשְׁנָה פֶּרֶק ב' (הי"ג) דְּמִגַּמָּרָא (קכט.) מִשְׁמַע לִכְאוֹרָה דְּמִשְּׁעַת פְּתִיחַת קֶבֶר חָשְׁבִינַן הָנָךְ שְׁלשָׁה יָמִים, אֲבָל מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם בְּהֲלָכָה י"ג מִשְׁמַע דְּמִשְּׁעַת לֵדָה חָשְׁבִינַן לִשְׁלשָׁה יָמִים, וְכָתַב דְּכֵן מִשְׁמַע דְּאִם לֹא כֵן כְּשֶׁיִּקָּבֵר שְׁנֵי יָמִים שׁוֹתֵת דָּם הַיּאךְ הַדִּין, עַיֵּן שָׁם בְּלֶחֶם מִשְׁנָה שֶׁהֶאֱרִיךְ. אֲבָל בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנִיּוֹת לְהָרַמְבַּ"ם (פי"ח מ"ג) מְבֹאָר לְהָדְיָא דְּמִשְּׁעַת פְּתִיחַת הַקֶּבֶר מָנוּ, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, אֵין מַתְחִילִין בְּחִלּוּל שַׁבָּת עַד שֶׁתֵּשֵׁב עַל הַמִּשְׁבֵּר וְיַתְחִיל הַדָּם לְהִיוֹת שׁוֹתֵת, וּמֵאוֹתָהּ שָׁעָה לַתְּשִׁלּוּם שְׁלשָׁה יָמִים מְחַלְּלִין וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְלַעֲנִיּוֹת דְּעָתִי שֶׁפֵּרוּשׁ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם כֵּן הוּא, חַיָּה מְשַׁעֲתַחִיל הַדָּם לִהְיוֹת שׁוֹתֵת עַד שֶׁתֵּלֵךְ מְחַלְּלִין, וּכְמוֹ כֵן אַחֲרֵי הַלֵּדָה נָמֵי מְחַלְּלִין, וְכָל אֵלֶּה הַחֻלּוֹלִים נִמְשָׁךְ עַד שְׁלשָׁה יָמִים, וּמַתְאִים דִּבְרֵיהוּ שֶׁבַּהֲלָכָה עִם דִּבְרֵיו שֶׁבְּפֵרוּשׁוֹ. וּלְפִי זֶה אִין הַכִּי נָמֵי אִם נִמְשַׁךְ יְשִׁיבָתָהּ עַל הַמִּשְׁבֵּר יוֹם אֶחָד לֹא מְחַלְּלִינַן עָלֶיהָ כִּי אִם שְׁנֵי יָמִים אַחֲרֵי הַלֵּדָה, וְאַף עַל פִּי כֵן אִם נִמְשַׁךְ קְרוֹב לִשְׁלשָׁה יָמִים וְלֹא יָלְדָה אֵינוּ בִּכְלָל זֶה, דְּבָאֶמֶת כְּוָנַת הַשַּׁ"ס עַל לֵדָה כְּאוֹרְחָא דְּרִיבָּא דְּנָשֵׁי, אֲבָל כְּשֶׁתִּקְשָׁה הַרְבֵּה בְּלִדְתָּהּ נַעֲשֵׂית חוֹלָה בִּשְׁאָר גּוּפָהּ, וְזֶה יָדוּעַ דְּכָל אֵלּוּ הַשִּׁעוּרִים הַנֶּאֱמָרִים בַּגְּמָרָא לֹא נֶאֶמְרוּ כִּי אִם בִּדְלִית לָהּ מֵחֲלָה אַחֶרֶת מִלְּבַד שֶׁהִיא יוֹלֶדֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָרִאשׁוֹנִים, דְּאִם לֹא כֵן לֹא שַׁיְכִי כְּלָל הָנֵי שִׁיעוּרֵי. **וּלְמַעֲשֶׂה צָרִיךְ עַיּוּן בְּכָל זֶה:**

ו * כָּל שְׁלשִׁים. מְקוֹר דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר הֵם דִּבְרֵי הָרַב הַמַּגִּיד שָׁם (פ"ב ה"י"ד), עַיֵּן שָׁם. וּבֶאֱמֶת הַמַּגִּיד בְּעַצְמוֹ כָּתַב מִתְּחִלָּה לְדָבָר פָּשׁוּט דְּדִין מְדוּרָה הוּא כְּמוֹ כָּל צָרְכֵי הַחַיָּה, וְעַל כָּל צָרְכֵיהָ אַפְקִינַן דִּשְׁלשָׁה זְמַנִּים יֵשׁ לָהּ וְאִם כֵּן מַאי עֲדִיפוּתָא דִּמְדוּרָה מִכָּל שְׁאָר צָרְכֵי הַחַיָּה, רַק אַחַר כָּךְ הוֹצִיא מִדִּבְרֵי הָרַאֲבַ"ד (שם) דְּדַעְתּוֹ דְּעַד שְׁלשִׁים יוֹם מְסֻכֶּנֶת הִיא לְמִדּוּרָה, עַיֵּן שָׁם, וּבֶאֱמֶת כָּל זֶה הוּא רַק לְפָרֵשׁ הָרַאֲבַ"ד בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּהָא דְּלֹא הִתִּיר מְדוּרָה לְחוֹלָה מְיֻרֵּי בְּחֹלִי שְׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, וּמִמֵּילָא כְּנָגְדּוֹ זֶה תַּתִּירָא דַּחַיָּה מְיֻרֵּי גַּם כֵּן לְאַחַר שִׁבְעָה דְּדִינָהּ גַּם כֵּן כְּחוֹלָה שְׁאֵין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

דַּאֲפִלּוּ אֵינָהּ יְכוֹלָה לֵילֵךְ מֵתָר לִשְׁא אוֹתָהּ: **ד** (מ) אַף דְּכֹגֶן אַבְרָהָם (סק"ח) כָּתַב אִם חֲבֵרוֹתֶיהָ אוֹמְרוֹת שֶׁצְּרִיכָה לָכָךְ, עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו) שֶׁכָּתַב [ב] דְּמִשְׁלְחָן עָרוּךְ לֹא מַשְׁמַע הָכִי, וְעוֹד קָרוֹב לוֹמַר דְּגַם הַמָּגֵן אַבְרָהָם מוֹדֶה בְּאֹפֶן זֶה, דְּאִי לָאו הָכִי יִהְיוּ קָצֹת דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם סוֹתְרִים לְקָצָתוֹ: (נ) כָּל הַפּוֹסְקִים: (י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) וּפְרִי מְגַדִּים: (יא) כֵּן כָּתְבוּ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְכֵן מוּכָח מִפֵּרוּשׁ רַשַׁ"י (קכט. ד"ה בין) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים דְּכָתְבוּ דְּבְתוֹךְ שְׁלשָׁה מְיֻרֵּי כְּשֶׁחֲבֵרוֹתֶיהָ אוֹמְרוֹת שֶׁצְּרִיכָה מְמֵילָא דְּבָזֶה אֵין מוֹעִיל אֲפִלּוּ בָּזֶה, וּמִכָּל מָקוֹם לְפִי מַה שֶּׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן שכ"ח סָעִיף י' בְּסוֹפוֹ אֵין דִּין זֶה בְּרוּר כָּל כָּךְ: (יב) כָּל הָאַחֲרוֹנִים דְּלֹא כְּשֻׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (נא: אות ב): (יג) וְאִם רוֹפֵא מַמָּחֶה אוֹמֵר שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ לָהּ חֹלִי יֵשׁ לוֹמַר דְּמִחַלְּלִין [פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ט)]:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: **א]** וּבשו"ע הרב (ס"ו) פסק שאין מונים אותם מעת לעת. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ד) כתב שצריך שחברותיה יאמרו שצריכה לכך.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

י שם (ע״ב). כ שם קכ״ח וּבִרְבִי יוֹסֵי. ל שם קל״ה (ע״א) בְּרִירְתָא.

וַאֲפִלּוּ בְּתַקּוּפַת תַּמּוּז. (וְאִם מֻתָּרִים אֲחֵרִים לְהִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה עַיֵּן לְעֵיל סִימָן רע״ו (מ״ב)): **ז * הַיָּלְדָ שָׁנוֹלַד (כב) עוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכָיו,** (כג) **וּמַרְחִיצִין אוֹתוֹ,** (כד) **וּמוֹלְחִין אוֹתוֹ,** (כה) **וְטוֹמְנִין הַשִּׁלְיָא** (כו) **כְּדֵי שֶׁיִּשְׂמְחוּ הַיָּלְדָ,** (כז) **[י]וְחוֹתְכִים אֶת הַטַּבּוּר, וְהֲנֵי מִלֵּי בְּנוֹלַד לְתִשְׁעָה אוֹ לְשִׁבְעָה,** (כח) **[ל]אֲבָל נוֹלַד לִשְׁמוֹנָה, * אוֹ סָפֵק**

בֵּאוּר הֲלָכָה

בּוֹ סְכָנָה וְאַף עַל פִּי כֵן רְשָׁאִים גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹת לָהּ מְדוּרָה, וְעַל כָּרְחָךְ מְשׁוּם דְּגַבֵּי מְדוּרָה לְעוֹלָם מְסַכָּנַת הִיא. אֲבָל עַל פִּי הָאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד לְפָרֵשׁ כֵּן דִּבְרֵי הַגְּמָרָא (סכט.): דְּהָא דְּקָאָמַר מִבּוּר מִבָּה לְחַיָּה אֵין לְחוֹלֶה לֹא הוּא בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, דְּאִם כֵּן לְרֹב הַפּוֹסְקִים דְּסָבְרֵי דִּלְמִסְכָּנַת הַגְּמָרָא הוּא הַדִּין לְחוֹלֶה, יְהֵיהּ מַתִּיר לַעֲשׂוֹת מְדוּרָה אֲפִלּוּ לְחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה וְזֶה לֹא נִשְׁמַע לְשׁוּם פּוֹסֵק שֶׁיְּקַל בָּזֶה [וְאֵין לוֹמַר דְּכַוָּנַת הַגְּמָרָא הוּא עַל יְדֵי עוֹבֵד גְּלוּלִים דְּוַקָּא, דְּזֶה אֵינוֹ, דְּהָא מַבִּיא עַל זֶה רְאָיָה מֵהַקִּישׁ דָּם וְנִצְטַוְּוּ וְהֶחֱמּוּ בְּחַדְּאֵי אֲפִלּוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כִּדְמוּכָח בְּכָל הַפּוֹסְקִים, וְחוֹלֶה עָדִיף מִזֶּה לְשִׁיטָתָם וּכְמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַשִׁ״י (שם ד״ה הקיז)]. וְגַם לִישָׁנָא דְּהַרְמְבַּ״ם אֵין מְדַקְדֵּק לְפִי זֶה, דְּאַפְּאֵי קָא מְרַיֵּשׁ וְקָאָמַר אֲבָל אֵין עוֹשִׂין לְחוֹלֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַמֵּם, אֲפִלּוּ כְּדֵי לְהִתְרַפֵּאת אָסוּר, דְּזֶה הוּא חֹלִי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, אִם לֹא שֶׁנִּדְחֵק דִּכְוָתְנוּ דַּאֲפִלּוּ עַל יְדֵי עוֹבֵד גְּלוּלִים אֵין עוֹשִׂין וְזֶה אֵין בַּמַּשְׁמָע בְּשׁוּלְחָנוֹת לְשׁוֹנוֹ עַיֵּן שָׁם. וְגַם לְפִי מַה שֶּׁהֵבִין הַגְּבוּרִים פֶּרֶק קַמָּא (נב. אות א) מְבֹאָר דְּסָבְרִיהּ לַיהּ דְּמַרְיֵי הָרַמְבַּ״ם בְּחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, וְכֵן נִמְצָא בְּחִדּוּשֵׁי הָרַמְבַּ״ם הַמּוּבָאִים (בְּשָׁמֵן] [בְּמַעֲשֶׂה] רוֹקֵחַ (ריש ח״א בהג״ה על הרמב״ם מגאותים קדמונים) שֶׁדַּעַת הָרַמְבַּ״ם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מְדוּרָה לְחוֹלֶה מֵרֵי שֶׁאֵפְלּוּ בְּחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, וְהוּא מִפֹּפֶר הַבְּתִּים (בית ומנוחה, שערי מלאכות האסורות, שער ג אות סה) עַיֵּן שָׁם, וּמִמֵּילָא אֵין צָרִיךְ לְדָחֹק דְּמֵרֵי בְּחַיָּה תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים וְשֶׁפִיר מֵרֵי בְּתוֹךְ שִׁבְעָה אוֹ בְּתוֹךְ שִׁלְשָׁה. וְכֵן מִשְׁמַע גַּם כֵּן קְצָת בִּירוּשַׁלְמִי דְּמֵימְרָא דְּשִׁמוּאֵל דְּעוֹשִׂין לָהּ מְדוּרָה קַאֵי עַל זְמַן שֶׁמְּחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק מְפַנִּין (ה״ג) עַל הַמִּשְׁנָה דְּמְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, אָמַר שְׁמוּאֵל עוֹשִׂין לָהּ מְדוּרָה אֲפִלּוּ בְּתַקּוּפַת תַּמּוּז, מַשְׁמַע דְּקַאֵי עַל זְמַן דְּקָדֵם שְׁבָעָה. וְגַם לְפִי מַה שֶּׁהֵבִין רַבֵּנוּ חַנַנְאֵל בְּפֶרֶק הַדָּר (עירובין סח.) גַּבֵּי יְנוּקָא דְּאִשְׁתַּפּוּפֵי דְּאָמְרִינַן הָתָם לֵיחֵם לַיהּ עַל יְדֵי עוֹבֵד גְּלוּלִים אַגַּב אִמּוֹ, וּפָרֵיךְ אִמּוֹ הִיא קָאָכְלָה תַּמְרֵי וּמְשַׁנֵּי תִּנּוֹקָא הוּא דְּנָקֵט לָהּ, וּפָרֵשׁ שָׁם הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ד״ה מה) קַר אָחֳזֵהּ וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם, וְלִפְי זֶה בְּנִדְאֵי צְרִיכָה לְחַמֵּם לְרוֹחַץ וְלִשְׁתּוֹת לְחַמֵּם גּוּפָהּ, וַאֲפִלּוּ הָכִי לֹא הִתִּירוּ כִּי אִם עַל יְדֵי עוֹבֵד גְּלוּלִים מִשּׁוּם דְּמֵימֵי בְּיוֹם שְׁמִינִי, וְאֵין לְחַלֵּק בֵּין מְדוּרָה לְרַחִיצָה דְּהָא הָרַאֲבַ״ד בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ מְחַלֵּק, עַיֵּן שָׁם בִּדְבָרָיו [וְגַם בַּגְּמָרָא דְּקָאָמַר שְׁמוּאֵל חַיָּה עַד שְׁלֹשִׁים לֹא מְצָא הַגְּמָרָא לְאַשְׁכּוּחֵי כִּי אִם לְטָבִילָה וְלֹא קָאָמַר לְמְדוּרָה, וְיֵשׁ לְדַחוֹת דְּאִם כֵּן תַּרְתֵּי דְּשְׁמוּאֵל לָמָּה לִי]. אַךְ יֵשׁ כִּי הָרַב הַמַּגִּיד כָּתַב שֶׁמְּבַשֵּׁל דְּעִתּוֹ מִפְּנֵי דַּעַת הָרַאֲבַ״ד, עַל כֵּן חִפַּשְׂתִּי עוֹד וּמָצָאתִי רְאָיָה לִדְבָרָיו מֵרַאשׁוֹנִים וְהוּא רַב אַחַאי גְּאוֹן אֲשֶׁר בְּוַדַּאי אִם רָאָה הָרַאֲבַ״ד לִדְבָרָיו אֶפְשָׁר גַּם כֵּן שֶׁהָיָה מְכַבֵּשׁ דַּעְתּוֹ מִלְּפָנָיו, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּפֶרֶשׁ שְׁמוֹת (שאילתא לח), **וְאִלּוּ אִשָּׁה שֶׁיָּלְדָה** בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ חֹל שֶׁל שְׁלִישִׁי שֶׁלֹּא מָצְאוּ אַף עַל גַּב דְּהִיא אָמְרָה בְּרִיאָה אֲנִי וְלֹא צְרִיכָא מְדוּרָה וְחַמִּין וְכוּ', הָהוּא בְּרִיּוּתָא לָאו בְּרִיּוּתָא הִיא וְעָרְבִינַן לָהּ מְדוּרָה וְחַמִּין וְכוּ' וְכָל צָרְכִין דְּעָבְדִין לְחַיָּה וְכוּ', הֲרֵי דָּנִם מְדוּרָה כָּלַל בְּשִׁלִּישִׁי וּשְׁלִשִׁים, וּמְבִיאוֹ הָרַמְבַּ״ן בְּתוֹרַת הָאָדָם (שער המיחוש ענין הסכנה) **עַיֵּן שָׁם.** וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ יְרוּחָם בְּרֹאשׁ סִפְרוֹ (נתיב א חלק א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, **וְעוֹשִׂין לָהּ מְדוּרָה לְחַיָּה בְּשַׁבָּת בְּאוֹתָם יָמִים שֶׁמְּמַרְנוּ שֶׁמְּחַלְּלִין עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְאוֹתָם שֶׁאָמַרְנוּ אֵין מְחַלְּלִין עוֹשִׂין עַל יְדֵי עוֹבֵד** גְּלוּלִים, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **וּמֵאַחַר שֶׁלֹּא מָצִינוּ שׁוּם מִשְׁמָעוּת לְאִיזֶה פּוֹסֵק לִבְד מֵהָרַאֲבַ״ד שֶׁאָמַר שֶׁדַּיָּן הַמְּדוּרָה חֲמִירָא מִכָּל צָרְכֵי הַחַיָּה,** וְכֻלָּם הָעִתִּיקוּ לְהַקַּדְּמַת דִּינִים הָאֵלֶּה מִיָּמָיו דְּנַהֲרְדַּעֵי שֶׁאָמְרוּ חַיָּה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי וּשְׁלִשִׁים, **קָשֶׁה מְאֹד לְהָקֵל לַעֲשׂוֹת מְדוּרָה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל עַד שְׁלֹשִׁים, [ז]וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

ז * הַיָּלְדָ שֶׁנּוֹלַד וְכוּ'. הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג) כָּתַב דְּכְּכוּלְּהוּ יֵשׁ לְהוּ עֵצָר וְכֵן דָּכָל אֵלֶּה אֵינָם מִלְּאכָה לֹא גְּזִרוּ בְּהוּ רַבָּנָן, וְהוּא מִתּוֹסְפוֹת שֶׁלְּהֵי פֶּרֶק מְפַנִּין בְּשַׁבָּת וְכוּ', כִּי קָא מֵיבָעֵי לִי בְּחַד וָלָד מִי אֲמְרִינַן אֶפְשָׁר לְאַזּוֹדֵי לְבַר] [הֵינוּ בְּקִשְׁיָרת הַשַּׁבּוּר לְבַר] וְלֹא אָתֵי לִידֵי סַכָּנָה, אוֹ דִּילְמָא דִּימְנִין דְּלָאו אַדַּעְתַּיהּ וְאָתֵי לִידֵי סַכָּנָה, אוֹ דִּילְמָא הֲלָכָה כְּרִבִּי יוֹסֵי (קכט.) דְּמִסְתַּבֵּר טַעֲמֵיהּ דְּזִימְנִין דְּמִנַּחַת וְהָוֵי סְפֵק נְפָשׁוֹת וּכְבִירָא לַיהּ לְהָקֵל, וּפָשִׁיט מִמַּיְמָרָא דְּרַב נַחְמָן (קכט.) דַּהֲלָכָה כְּרִבִּי יוֹסֵי. וְכֵן כָּתַב חִדּוּשֵׁי הָרַ״ן שָׁם בְּמַתְנִיתִין (שיטה להר״ן קכח: ד״ה והאשה) דְּאִם לֹא יְחַתְּכֶנּוּ אֵיכָא סַכָּנָתָא, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב הַפְּאֵרִי בְּפֶרֶק מְפַנִּין (ד״ה אמר). וּבְרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ב׳ מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת מִבֹּאר בְּיוֹתֵר מִזֶּה **שֶׁהוּא כָּלַל בְּכַמָּה** דְּבָרִים אִם יִמְנַע מֵהַלֵּד, שֶׁאַחַר שֶׁחִשֵּׁב בַּהֲלָכָה (י״א) [י״ד] הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂין לַיָּלֵד, סִיֵּם עַל זֶה מִפְּנֵי שֶׁסְּכָנָה הִיא לוֹ אִם לֹא יַעֲשׂוּ לוֹ כָּל אֵלֶּה. וְלִפְי זֶה דָּבָר פָּשׁוּט הוּא דַּאֲפִלּוּ בְּמִלְּאכָה דְּאוֹרַיְתָא מְחַלְּלִינַן הֵיכִי דְּאִי אֶפְשָׁר בְּעֵנֶן אַחֵר, וְאֵין כַּוָּנַת הַשַּׁ״ס (קכט.) בְּהֵנִי מִלְּאכוֹת מִפְּנֵי שֶׁהֵם מִדְּרַבָּנָן, **דְּבָאֶמֶת עוֹשִׂים אוֹתָם** בְּיוֹם שֶׁנּוֹלַד אֲפִלּוּ הֵיכָא דְּקָעֲבִיד אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא עַל יָדָם, כְּגוֹן לְהַחֵם חַמִּין כְּדֵי לִרְחֹץ, אוֹ כְּדֵי לְשׁוֹחֵק הַסַּמְּנִים הַצְּרִיכִין לוֹ לִמְלִיחָה, אוֹ גַּבֵּי מְלָפְפוֹן לְחַתֵּךְ בָּהֶן רְשׁוּת הָרַבִּים כְּדֵי לְחַתֵּךְ הַשִּׁבּוּר [וְחַד מִמַּיְמָנָא שָׁלְיָא דְּאִסּוּר לִטְמֹן בָּאָרֶץ מִשּׁוּם דְּאִינּוּ אֶלָּא מְגֻלָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּאֵרִי (קכט: ד״ה כשם), וְהָרַמְבַּ״ם הִשְׁמִיטָהּ בְּחִבּוּרוֹ] וְכֵן כַּמָּה שֶׁכָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי הָרַמְבַּ״ן שֶׁהוּא אֶפְלּוּ אִם הוּחְמוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל [עַיֵּן בְּפֶרֶק ב׳ מֵהִלְכוֹת מִילָה (ה״ח) **בְּשֹׁאֲלַת** חֲכָמֵי לוּנֵיל וּבְחִשְׁבּוֹתָו שָׁם] (סי׳ כה). [הַגָּהּ: וְדַע דְּבִדְבְרֵי הָרַמְבַּ״ם אֵלּוּ דְּמַשְׁמַע מִינַּיהּ דְּלִכְלְכֵף לְהוֹלֶד יֵשׁ חֲשָׁשׁ סַכָּנָתָא אִם יִמְנְעוּ מִזֶּה, יְתִישֵׁב מֵאוֹ מַיְמָרָא דְּרַב נַחְמָן דְּקָאָמַר מִבָּאן שְׁמַלְכְּפִים לְהוֹלֶד הַנּוֹלָד, וְהַלֹּא קָאָמַר בְּדַף ס״ו (ע״ב) לַפּוּפֵי יְנוּקָא בְּשַׁבָּתָא שַׁפִּיר דְּמֵי הֲרֵי דְּבָכָל שַׁבָּת שְׁרֵי [וְעַיֵּן לְקַמָּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ עַל זֶה **בְּשֵׁם שְׁאֵרֵי** רִאשׁוֹנִים], וְאֵין בָּזֶה מְשׁוּם שִׁבּוּת כְּלָל, וּמֵאי רְבוּתָא הָכָא, **אֲבָל לְפִי הָרַמְבַּ״ם** נִיחָא, דְּשָׁם אַשְׁמְעִינַן הַגְּמָרָא דְּכִיוָן דְּהִיכָּה בָּזֶה צַעַר אִם יִמְנַע לְכָךְ **לֹא גָּזְרוּ** רַבָּנָן, וְכֵן דִּיְקִ הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״א מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת דִּין ל״א **עַיֵּן שָׁם,** [וְכֵן **אַשְׁמְעִינַן** הַגְּמָרָא דְּכִיוֹם שְׁנוֹלַד הַלְּפּוּף הוּא מִכְּלַל שְׁאָר צָרְכֵי הַכְּרַחַ לְהוֹלֶד, **וְנַעֲקָא מִינָּהּ דְּמַהוּ** לַעֲבֹר אַמְּלְאכָה דְּאוֹרַיְתָא בִּשְׁבִיל זֶה]. וְעַל כָּל פָּנִים נִרְאֶה **פָּשׁוּט** דַּיש **לְהָקֵל** לְכַתְּחִלָּה לְהָחֵם חַמִּין עַל יְדֵי עוֹבֵד גְּלוּלִים כְּדֵי לִרְחֹץ הַתִּינוֹק וּכְמוֹ **שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה** בְּרוּרָה (ס״ק כג), וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסֵפֶר נָזִר יִשְׂרָאֵל (סי׳ לב ס״א אות א) **בְּשֵׁם** שוּ״ת שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב (מהדורא תנינא ח״ד סי׳ נח, תליתאה ח״א סי׳ רג) **שֶׁכָּתַב** גַּם כֵּן הָכִי:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

*** אוֹ סָפֵק בֶּן שְׁבָעָה.** דִּין זֶה הָעְתִּיק הַמְּחַבֵּר מֵהַטּוּר וּכְפִי הַנִּרְאֶה הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה והנה) דְּמִקְּרוֹ הוּא מֵהָא דְּשַׁבָּת קל״ה (ע״א) בִּבְרִירְתָא בֶּן שְׁבָעָה מְחֻלָּלִים עָלָיו וְכוּ' וּכֵן **שְׁמוֹנָה אֵין מְחֻלָּלִין עָלָיו,** סָפֵק בֶּן שְׁבָעָה אוֹ בֶּן שְׁמוֹנָה אֵין מְחֻלָּלִים, בֶּן שְׁמוֹנָה הֲרֵי הוּא כְּוַדַּאי וְכוּ', וּמְפָרֵשׁ הַטּוּר דְּכְּנִגֶּנֶת הַבְּרִירְתָא לְעִנְיַן חִלּוּל שַׁבָּת מַשְׁמַע לְרַפּוֹאתוֹ וּלְהַצְּרִיכָתוֹ, **דְּאִם הָיָה מְפֻרָּשׁ** מֵעִיקָּרָא דְּאֵין **מְחֻלָּלִין** לְמוֹלוֹ בְּשַׁבָּת לֹא הָיָה מַרְגִּישׁ מִזֶּה שֶׁאֵין מְחֻלָּלִין, **דְּמִילָה** לֹא מֻהֳלִין מִפְּעִיקָא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֲבָל חִלּוּל שַׁבָּת לִרְפוּאָה מְחֻלָּלִין **מִסְּפֵיקָא, כְּדִקָּאָמַר** לָן (ויומא פג. לעיל סי׳ שכט ס״ג). בְּנֶפֶל גַּל סָפֵק חֵי סָפֵק מֵת **מְסָפֵקָא.** וְלָכְאוֹרָה הֲלֹא בְּגֻמְרָא שָׁם מוּכָח דְּהַבְּרִירְתָא אַמִּילָה קָאֵי וְכֵן פֶּרֶשׁ רַשִׁ״י שָׁם (ד״ה בן), **וְיֵשׁ לוֹמַר** דְּגַם הַטּוּר מוֹדֶה לָזֶה אֶלָּא דְּסוֹבֵר דִּבְרִירְתָא כּוֹלֶלֶת שְׁנֵיהֶם **מִדְּקָאָמַר שָׁם לֵישָׁנָא דְּסָתָם** חִלּוּל. וְאֵין לְהַקְשׁוֹת בְּדַף קל״ו (ע״א) דְּקָמוֹתִיב מֵהָאי **בְּרִירְתָא לֵימָּהֲלֵיהּ מִפֵּה נַפְשָׁךְ** וְהַצָּרְכָה לְאוֹקְמֵיהּ בְּמַכְשִׁירֵי מִילָה וְאַיְּבָא דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר, **יוֹתֵר הָוֵה לַיהּ לְאוֹקְמֵיהּ** לְעִנְיַן חִלּוּל שַׁבָּת מִפֹּשׁ לְבַר

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ה) **הַתִּיר ע״י יִשְׂרָאֵל** כל ל׳ יום. **ב]** ראה בליקוטי דברי הרב למשנ״ב ס״ק כא. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ח) פסק כהמג״א שעושים רק דברים שאין בהם איסור תורה.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah